

ผลของโปรแกรมส่งเสริมการดูแลตนเองต่อความรู้และพฤติกรรมการป้องกันการจมน้ำของเด็กวัยเรียน อำเภอเคียนซา จังหวัดสุราษฎร์ธานี

Effects of Drowning Prevention Self Care Program on Knowledge and Practice for Drowning Preventive Behavior of Primary School Student, Amphor Kiensa, Surat Thani

เปรมฤดี เฮนะเกษตร¹ รุ่งนภา จันทรา²

Pramrudee Hanakachet¹ Rungnapa Chantra²

¹โรงพยาบาลเคียนซา จังหวัดสุราษฎร์ธานี

²วิทยาลัยพยาบาลบรมราชชนนี สุราษฎร์ธานี สถาบันพระบรมราชชนก

¹Khiensa Hospital, Suratthani

²Boromarajonani College of Nursing, Suratthani, Faculty of Nursing Praboromarajchanok Institute

Corresponding author: Rungnapa Chantra; Email: rungnapac64@gmail.com

Received: August 12, 2021 Revised: November 21, 2021 Accepted: January 20, 2022

บทคัดย่อ

งานวิจัยนี้เป็นงานวิจัยกึ่งทดลองชนิดกลุ่มเดียวทดสอบก่อนหลัง มีวัตถุประสงค์เพื่อเปรียบเทียบคะแนนความรู้และคะแนนพฤติกรรมการป้องกันการจมน้ำของเด็กวัยเรียนก่อนและหลังได้รับโปรแกรมส่งเสริมการดูแลตนเองด้านการจมน้ำ และศึกษาระดับความพึงพอใจของเด็กวัยเรียนที่ได้รับโปรแกรมส่งเสริมการดูแลตนเองด้านการจมน้ำ กลุ่มตัวอย่างคือ เด็กวัยเรียนในอำเภอเคียนซา จังหวัดสุราษฎร์ธานี จำนวน 357 คน เครื่องมือการวิจัยคือ โปรแกรมส่งเสริมการดูแลตนเองด้านการจมน้ำที่ผ่านการประเมินความตรงเชิงเนื้อหาจากผู้ทรงคุณวุฒิจำนวน 3 ท่าน เก็บรวบรวมข้อมูลด้วยแบบสอบถามการประเมินตนเองเกี่ยวกับความรู้และพฤติกรรมการป้องกันการจมน้ำ หาค่าความเที่ยงตรงของแบบประเมินตนเองเกี่ยวกับความรู้การป้องกันการจมน้ำด้วยวิธีการของคูเดอร์ริชาร์ดสัน-21 ได้ .78 และแบบประเมินพฤติกรรมตนเองการป้องกันการจมน้ำหาค่าสัมประสิทธิ์แอลฟาของครอนบาคได้ .89 วิเคราะห์ข้อมูลด้วย สถิติ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน และสถิติการทดสอบค่าที่แบบสัมพันธ์กัน ผลการวิจัยพบว่า คะแนนความรู้และคะแนนพฤติกรรมการป้องกันการจมน้ำของเด็กวัยเรียนหลังได้รับโปรแกรมส่งเสริมการดูแลตนเองด้านการจมน้ำสูงกว่าก่อน ได้รับโปรแกรมอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 และเด็กวัยเรียนที่ได้รับโปรแกรมส่งเสริมการดูแลตนเองด้านการจมน้ำมีความพึงพอใจภาพรวมระดับมาก (Mean=4.62; SD=.63) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่า ผู้สอนได้ทำตัวอย่างให้ดูก่อนที่จะให้นักเรียนฝึกทำจริง ๆ มีความพึงพอใจสูงสุด (Mean=4.70; SD=.46) ผลการวิจัยครั้งนี้มีข้อเสนอว่า โปรแกรมส่งเสริมการดูแลตนเองด้านการจมน้ำสามารถนำไปใช้ในการส่งเสริมการดูแลตนเองและป้องกันการจมน้ำเพื่อลดอัตราการเสียชีวิตในเด็กวัยเรียนได้

คำสำคัญ: การป้องกันอุบัติเหตุ; การป้องกันการจมน้ำ; เด็กวัยเรียน

Effects of Drowning Prevention Self Care Program on Knowledge and Practice for Drowning Preventive Behavior of Primary School Student, Amphor Kiensa, Surat Than

Pramrudee Hanakachet¹ Rungnapa Chantra²

¹Khiensa Hospital, Suratthani

²Boromarajonani College of Nursing, Suratthani, Faculty of Nursing Praboromarajchanok Institute

Corresponding author: Rungnapa Chantra; Email: rungnapac64@gmail.com

Received: August 12, 2021 Revised: November 21, 2021 Accepted: January 20, 2022

Abstract

This quasi-experimental study used a one group pretest-posttest design, which aimed to compare knowledge and drowning prevention behaviors among school-aged children before and after participation in the drowning self-care program and to examine the level of satisfaction of school-aged children who received the drowning self-care program. The sample included 357 school age children in Khian Sa district, Surat Thani province. The instrument consisted of the drowning self-care promotion program and was tested for content validity by three experts. Data were collected using a questionnaire for self-assessment of drowning prevention knowledge and behavior. The reliability of the drowning prevention knowledge test was .78, and the Cronbach's alpha coefficient of alpha of the drowning prevention behavior self-assessment was .89. Descriptive statistics and paired sample t-tests were used for data analysis. The result revealed that knowledge scores and drowning prevention behavior scores of school-aged children after participating in the drowning self-care program was significantly higher than before receiving the program at the .01 level. The children who had participated in the drowning self-care program were satisfied to a high level (Mean=4.62; SD=.63). At the item level, it was found that the item of "instructor gave an example before practiced" was rated highest (Mean=4.70; SD=.46). This result suggests that the program could be applied to promote self-care and prevent drowning behavior in school-aged to reduce mortality rates

Keywords: accident prevention; drowning prevention; school student

ความเป็นมาและความสำคัญ

องค์การอนามัยโลก¹ รายงานเด็กวัยเรียนจมน้ำ เป็นสาเหตุการเสียชีวิตอันดับสาม ซึ่งนำไปสู่การสูญเสียที่ไม่ได้ตั้งใจและมีแนวโน้มมากขึ้นละ 135,585 คน ในประเทศไทยเด็กอายุต่ำกว่า 15 ปีเสียชีวิตโดยพบว่าเด็กจะจมน้ำเสียชีวิตเนื่องจากเด็กไม่รู้วิธีการเอาชีวิตรอดในน้ำและวิธีการช่วยเหลือที่ถูกต้อง ซึ่งจะเสียชีวิตเฉลี่ย 372 คนต่อวัน ในเอเชียตะวันออกเฉียงใต้มีอัตราการเสียชีวิตเท่ากับ 6.2 ต่อประชากรแสนคน เป็นเด็กที่เสียชีวิตจากการจมน้ำเฉลี่ย 90 คนต่อวัน² ซึ่งร้อยละ 50-80 ของเด็กที่เสียชีวิตจากการจมน้ำพบว่า วายน้ำไม่เป็น³ สำหรับประเทศไทย เขตสุขภาพที่ 11 มีรายงานว่าจำนวนและอัตราการเสียชีวิตต่อประชากรเด็กแสนคนจากการจมน้ำของเด็กอายุต่ำกว่า 15 ปีจำแนก รายเขตและรายจังหวัด ปี พ.ศ.2560⁴ พบว่าจังหวัดสุราษฎร์ธานีมีจำนวนและอัตราการเสียชีวิตต่อประชากรเด็กแสนคนจากการจมน้ำของเด็กอายุต่ำกว่า 15 ปีเท่ากับ 5.2 เป็นอันดับสองรองจากจังหวัดนครศรีธรรมราชเท่ากับ 5.6⁵ สำหรับเดือนที่มีเด็กตายจากอุบัติเหตุสูงสุดคือเมษายนตรงกับช่วงปิดเทอมใหญ่ เฉลี่ย 350 ราย ทั้งนี้ข้อมูลในปี 2560 พบว่าการจมน้ำเป็นสาเหตุการตายในเด็กอายุ 1-14 ปี จำนวนถึง 700 ราย จุดเสี่ยง คือแหล่งน้ำและแกวชุมชนใกล้บ้าน เช่น บ่อขุด สระน้ำ คลอง และแม่น้ำในชุมชน สาเหตุเกิดการไปเล่นตามแหล่งน้ำสาธารณะ ได้แก่ อ่างเก็บน้ำ คลองชลประทาน ซึ่งเด็กที่เสียชีวิตส่วนใหญ่ว่ายน้ำเป็น มีความคุ้นเคยกับแหล่งน้ำแต่ไม่ทราบสภาพแวดล้อมใต้น้ำที่เปลี่ยนแปลงไป ได้แก่ ความแรงของกระแสน้ำ หรือพลัดตกบ่อจากการไปยืนใกล้หรือเด็กถูกปล่อยอยู่ตามลำพัง ปัจจัยเสี่ยงที่ทำให้เกิดการจมน้ำในเด็กวัยเรียน พบว่าส่วนหนึ่งมาจากปัจจัยด้านสังคม พบว่าการดูแลเด็ก เช่น ผู้ดูแลที่ไม่ใช่ผู้ดูแลหลัก (ฝากผู้อื่นช่วยดูแลในเวลากลางวัน) ผู้สูงอายุ เช่น ปู่ย่าตายาย หรืออายุน้อยกว่า 20 ปี ผู้ดูแลขาดการรับรู้เรื่องความเสี่ยง ผู้ดูแลต้องดูแลเด็กหลายคนในเวลาเดียวกัน เป็นต้น

จากข้อมูลการเฝ้าระวังพบว่า เด็กจะจมน้ำเสียชีวิตพร้อมกันครั้งละหลาย ๆ คน เนื่องจากเด็กไม่รู้วิธีการเอาตัวรอดในน้ำและวิธีการช่วยเหลือที่ถูกต้องมักจะกระโดดไปช่วยคนที่ตกน้ำ และจากการศึกษาของสำนักโรคไม่ติดต่อ กรมควบคุมโรค พบว่า เด็กอายุต่ำกว่า 15 ปี ว่ายน้ำเป็นร้อยละ 23.7 และว่ายน้ำพอเอาตัวรอดได้เพียงร้อยละ 4.4 ทั้งนี้เด็กที่เรียนหลักสูตรว่ายน้ำเพื่อเอาชีวิตรอดจะมีความรู้เรื่องความปลอดภัยทางน้ำ ทักษะการเอาชีวิตรอด และทักษะการช่วยผู้ประสบภัยมากกว่าคนที่ไม่ได้เรียนถึง 7.4 เท่า, 20.7 เท่า และ 2.7 เท่า ตามลำดับ⁶ การศึกษาเกี่ยวกับพฤติกรรมป้องกันการจมน้ำในเด็กวัยเรียน⁷ และศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างความรู้ การรับรู้ความเสี่ยง การสนับสนุนทางสังคม และสภาพแวดล้อมทางกายภาพ กับพฤติกรรมป้องกันการจมน้ำในเด็กวัยเรียน ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ พบว่าเด็กวัยเรียนมีพฤติกรรมป้องกันการจมน้ำโดยรวมอยู่ในระดับสูง ความรู้ การรับรู้ความเสี่ยง การสนับสนุนทางสังคม และสภาพแวดล้อมทางกายภาพมีความสัมพันธ์ทางบวกกับพฤติกรรมป้องกันการจมน้ำในเด็กวัยเรียน ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

ซึ่งมาตรการการป้องกันการจมน้ำตามแนวทางขององค์การอนามัยโลกประกอบด้วย (1)การจัดให้มีสถานที่ปลอดภัยสำหรับเด็กเล็กก่อนวัยเรียนซึ่งต้องอยู่ห่างจากแหล่งน้ำ (2)การติดตั้งเครื่องกีดขวางหรือรั้ว หรือคอกกั้นเด็กเพื่อป้องกันการเข้าถึงแหล่งน้ำ (3) สอนเด็กวันเรียน(อายุมากกว่า 6 ปีขึ้นไป) ใ้ว่ายน้ำเป็นและมีทักษะความปลอดภัยทางน้ำ (4)สร้างความสามารถในการป้องกันการฟื้นฟูภาวะปกติ และบริหารจัดการความเสี่ยงจากอุทกภัยและภัยพิบัติอื่น ๆ ในระดับท้องถิ่นและระดับประเทศ (5)ฝึกให้ผู้เห็นเหตุการณ์รู้จักวิธีการช่วยเหลือและกู้ชีพที่ปลอดภัย รวมทั้ง (6) กำหนดกฎระเบียบวิธีการเกี่ยวกับความปลอดภัยทางเรือและความปลอดภัยทางน้ำ ดังนั้นการสอนให้เด็กการมีทักษะการเอาชีวิตรอดและช่วยเหลือคนตกน้ำหรือจมน้ำที่ถูกต้องสามารถช่วยให้เด็กปลอดภัยจากการจมน้ำ การสอนให้เรียนรู้กฎแห่งความปลอดภัยทางน้ำ ได้แก่ การไม่เล่นใกล้แหล่งน้ำ ไม่เล่นคนเดียว ไม่เล่นน้ำตอนกลางคืน รู้จักแหล่งน้ำเสี่ยง การรู้จักใช้ชูชีพหรืออุปกรณ์ลอยน้ำได้เมื่อต้องโดยสารเรือ การเอาชีวิตรอดในน้ำ ได้แก่การลอยตัวอยู่ในน้ำให้นานที่สุดเพื่อรอการช่วยเหลือ เรียนรู้วิธีการช่วยเหลือที่ถูกต้อง คือ “ตะโกน โยน ยื่น” นอกเหนือจากการดูแลเด็กโดยไม่ปล่อย

ให้เด็กไปเล่นน้ำกันเองตามลำพัง ต้องมีผู้ใหญ่ไปด้วย การจัดการสิ่งแวดล้อมเพื่อให้เกิดความปลอดภัยแก่เด็ก เช่น สร้างรั้ว หาฝาปิด/ฝักกลบหลุมบ่อที่ไม่ได้ใช้ ติดป้ายคำเตือน จัดให้มีอุปกรณ์ช่วยคนตกน้ำที่ทำได้ง่าย และการมีมาตรการทางด้านกฎหมาย/กฎระเบียบ/ข้อบังคับ เช่น กำหนดให้มีบริเวณเล่นน้ำ/ต้ำน้ำที่ปลอดภัย และแยกออกจากบริเวณสัญจรทางน้ำ กำหนดให้มีเจ้าหน้าที่ดูแลแหล่งน้ำ

จากสภาพปัญหาดังกล่าว ทำให้ผู้วิจัยจึงมีความสนใจในการให้ความรู้เกี่ยวกับทักษะการเอาชีวิตรอดและการช่วยเหลือผู้ที่จมน้ำ โดยการประยุกต์ใช้ทฤษฎีแบบจำลอง KAP⁹ ซึ่งแบบจำลองนี้จะช่วยกำหนดแนวทางและมาตรการในการกระตุ้นให้บุคคลเกิดพฤติกรรมที่พึงประสงค์ได้อย่างมีประสิทธิภาพ โดยมีการให้ความรู้โดยตรง เพื่อที่จะก่อให้เกิดทัศนคติและส่งผลกระทบต่อพฤติกรรมที่ต้องการและมีการกระตุ้นทางตรงต่อพฤติกรรม เพื่อให้เกิดทักษะตามที่ต้องการนั้น คือ ทักษะการป้องกันตนเองจากการจมน้ำ ซึ่งจะเป็นประโยชน์ต่อการป้องกันพฤติกรรมป้องกันการจมน้ำของเด็กวัยเรียน และเป็นแนวทางให้ชุมชนอื่นๆ ป้องกันการจมน้ำของเด็กวัยเรียนต่อไป

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อเปรียบเทียบคะแนนความรู้และคะแนนพฤติกรรมป้องกันการจมน้ำของเด็กวัยเรียนก่อนและหลังได้รับโปรแกรมส่งเสริมการดูแลตนเองด้านการจมน้ำ
2. เพื่อศึกษาระดับความพึงพอใจของเด็กวัยเรียนที่ได้รับโปรแกรมส่งเสริมการดูแลตนเองด้านการจมน้ำ

สมมติฐานการวิจัย

1. เด็กวัยเรียนที่ได้รับโปรแกรมส่งเสริมการดูแลตนเองด้านการจมน้ำมีคะแนนความรู้และคะแนนพฤติกรรมป้องกันการจมน้ำสูงกว่าก่อนได้รับโปรแกรมส่งเสริมการดูแลตนเองด้านการจมน้ำ
2. ความพึงพอใจของเด็กวัยเรียนที่ได้รับโปรแกรมส่งเสริมการดูแลตนเองด้านการจมน้ำอยู่ในระดับมาก

กรอบแนวคิดการวิจัย

การศึกษาผลของโปรแกรมส่งเสริมการดูแลตนเองต่อความรู้และพฤติกรรมป้องกันการจมน้ำของเด็กวัยเรียน เป็นการให้ความรู้ เพื่อส่งเสริมให้เด็กวัยเรียนได้ฝึกทักษะการป้องกันการจมน้ำของเด็กวัยเรียนเพื่อให้เด็กวัยเรียนมีความรู้และพฤติกรรมที่พึงประสงค์เป็นการประยุกต์ใช้โมเดลการปรับเปลี่ยนการปฏิบัติให้สู่พฤติกรรมที่พึงประสงค์⁹ ซึ่งจะกล่าวถึงความสัมพันธ์ของความรู้ ทัศนคติและพฤติกรรม โดยที่ผู้วิจัยได้ส่งเสริมความรู้ (knowledge) และการฝึกทักษะปฏิบัติ (practice) เพื่อให้ความรู้จะส่งผลให้เกิดพฤติกรรมที่พึงประสงค์ทั้งทางตรงและทางอ้อม โดยเชื่อว่า การที่บุคคลมีความรู้ จะทำให้มีพฤติกรรมที่ดี ซึ่งความรู้และพฤติกรรมมีผลต่อเนื้องกัน ดังนั้นในงานวิจัยนี้จึงได้ให้โปรแกรมส่งเสริมการดูแลตนเองด้านการจมน้ำด้วยการให้ความรู้ด้วยวิธีการบรรยาย การฝึกทักษะปฏิบัติด้วยการใช้สถานการณ์จำลองการป้องกันการจมน้ำและการช่วยเหลือเบื้องต้น การแสดงบทบาทสมมุติ และฝึกทักษะการป้องกันการจมน้ำ เพื่อส่งเสริมต่อความรู้และพฤติกรรมป้องกันการจมน้ำของเด็กวัยเรียน ดังแผนภาพ

โปรแกรมส่งเสริมการดูแลตนเองด้านการจมน้ำ

ประกอบด้วย

- การให้ความรู้การป้องกันการจมน้ำและการช่วยเหลือด้วยวิธีการบรรยาย
- การใช้สถานการณ์จำลองการป้องกันการจมน้ำและการช่วยเหลือเบื้องต้น
- การแสดงบทบาทสมมุติการป้องกันการจมน้ำ
- ฝึกทักษะการป้องกันการจมน้ำ

- ความรู้การป้องกันการจมน้ำของเด็กวัยเรียน

- พฤติกรรมการป้องกันการจมน้ำของเด็กวัยเรียน

- ความพึงพอใจการใช้โปรแกรมส่งเสริมการดูแลตนเองด้านการจมน้ำ

ระเบียบวิธีวิจัย

งานวิจัยนี้เป็นการวิจัยกึ่งทดลอง แบบชนิดกลุ่มเดียวทดสอบก่อนหลัง (one group pretest posttest designs) ระยะเวลาศึกษาวิจัย ระหว่าง วันที่ 1 สิงหาคม - 31 ธันวาคม 2562

ประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ คือ เด็กวัยเรียน ใน อ.เคียนซา จังหวัดสุราษฎร์ธานี จำนวน 5,135 คน กลุ่มตัวอย่างคือ เด็กวัยเรียน ใน อ.เคียนซา จังหวัดสุราษฎร์ธานี ประมาณขนาดตัวอย่างของ Krijicice & Morgan¹⁰ ได้จำนวน 357 คน สุ่มตามคุณสมบัติที่กำหนด คือ

1. เป็นเด็กที่มีอายุ 6-12 ขวบ และเข้าเรียนระดับประถมศึกษา
2. เขียนและอ่านภาษาไทยได้
3. สามารถเข้าร่วมโครงการวิจัยได้ตลอดระยะเวลา
4. ผู้ปกครองให้ความยินยอม

จากนั้นมีการสุ่มกลุ่มตัวอย่างตามสัดส่วน (proportion random sampling) ดังแสดงในตารางที่ 1 ตารางที่ 1 จำนวนเด็กวัยเรียน 6-12 ปี อ.เคียนซา จังหวัดสุราษฎร์ธานี

ตำบล	จำนวนเด็กจำแนกรายตำบล			จำนวนตัวอย่าง (คน)
	ชาย	หญิง	รวม (คน)	
พ่วงพรมคร	652	629	1,281	89
เคียนซา	470	408	878	61
เขาตอก	182	189	371	26
อรัญ	287	268	555	39
บ้านเสด็จ	1,072	978	2,050	142
รวม	2,663	2,472	5,135	357

จากจำนวนกลุ่มตัวอย่างทั้งหมด 5,135 คน ผู้วิจัยได้เลือกตามเกณฑ์ที่กำหนดไว้ และเลือกให้ได้ตามสัดส่วนในแต่ละตำบล ในขณะเดียวกันเพื่อป้องกันการลำเอียงจากการวิจัย ผู้วิจัยจะดำเนินกิจกรรมตามโปรแกรมที่กำหนดไว้ทั้งกลุ่มประชากร จากการคำนวณขนาดตัวอย่างได้ 357 คน ผู้วิจัยได้แบบสอบถามคืนกลับจำนวน 297 ฉบับ คิดเป็นร้อยละ 83.19

เครื่องมือการวิจัย

แบ่งออกเป็น 2 ส่วน ดังนี้

1. โปรแกรมส่งเสริมการดูแลตนเองด้านการจมน้ำ ประกอบด้วย กิจกรรมการบรรยายให้ความรู้ ชมวิดีโอทัศน์ และการฝึกปฏิบัติในสระว่ายน้ำ มีรายละเอียด ดังนี้

ครั้งที่ 1 การทดสอบความรู้และพฤติกรรมเกี่ยวกับการป้องกันการจมน้ำ โดยใช้แบบทดสอบและแบบประเมินตนเองเกี่ยวกับพฤติกรรมป้องกันการจมน้ำ

ครั้งที่ 2 การบรรยายเนื้อหาความรู้ในห้องเรียน วิธีการป้องกันการจมน้ำและการช่วยเหลือ เป็นเวลา 1 ชั่วโมง

ครั้งที่ 3 รับชมวิดีโอทัศน์สถานการณ์จำลองการป้องกันการจมน้ำและการช่วยเหลือเบื้องต้น เป็นเวลา 1 ชั่วโมง และการแสดงบทบาทสมมุติการป้องกันการจมน้ำ เป็นเวลา 1 ชั่วโมง โดยมีอุปกรณ์ ประกอบด้วย แกลลอนน้ำ ขวดน้ำ รองเท้าแตะแบบหูหนีบ เชือก เชือกผูกแกลลอนน้ำ ถุงผ้า หางยาง เสื้อชูชีพ ลูกมะพร้าว

ครั้งที่ 4 การฝึกในสระว่ายน้ำขนาด 5X12 เมตร เป็นเวลา 2 ชั่วโมง โดยฝึกทักษะการป้องกันการจมน้ำ ซึ่งจะมีครูฝึก 1 คน ต่อจำนวนนักเรียน 5 คน โดยมีอุปกรณ์ ประกอบด้วย แกลลอนน้ำ ขวดน้ำ รองเท้าแตะแบบหูหนีบ เชือก เชือกผูกแกลลอนน้ำ ถุงผ้า หางยาง เสื้อชูชีพ ลูกมะพร้าว

ครั้งที่ 5 การทดสอบหลังกิจกรรมเป็นเวลา 1 ชั่วโมง โดยการทดสอบความรู้เกี่ยวกับการป้องกันการจมน้ำ โดยใช้แบบทดสอบความรู้เกี่ยวกับการป้องกันการจมน้ำ แบบประเมินตนเองเกี่ยวกับพฤติกรรมป้องกันการจมน้ำ และแบบประเมินความพึงพอใจของกิจกรรมการส่งเสริมการดูแลตนเองด้านการจมน้ำ

หากคุณภาพของโปรแกรมโดยให้ผู้ทรงคุณวุฒิ 3 ท่าน ประเมินความเหมาะสมและการนำไปใช้ พบว่าอยู่ในระดับดีมาก

2 เครื่องมือเก็บรวบรวมข้อมูล เป็นแบบสอบถาม (questionnaire) แบ่งเป็น 3 ส่วน คือ

2.1 ส่วนที่ 1 ข้อมูลทั่วไป เป็นข้อคำถามประเภทเลือกตอบ คือ เพศ ชั้นปี โรคประจำตัว การได้รับการฝึกว่ายน้ำ

2.2 แบบประเมินตนเองเกี่ยวกับความรู้การป้องกันการจมน้ำของเด็กวัยเรียน โดยให้เลือก 3 คำตอบ คือ ถูก ผิด และไม่แน่ใจ ซึ่งเนื้อหาประกอบด้วย ความหมาย ความสำคัญ และความรู้เกี่ยวกับการการป้องกันการจมน้ำ โดยให้ผู้ตอบเลือกเพียง 1 คำตอบมีเกณฑ์การให้คะแนน คือ ถ้าตอบถูก ให้ 1 คะแนน ส่วนตอบผิดหรือไม่ทราบให้ 0 คะแนน ผู้วิจัยได้ใช้เกณฑ์ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานในการแบ่งระดับความรู้ ดังนี้

ถ้าคะแนนมากกว่า ร้อยละ 80 อยู่ในระดับดี

ถ้าคะแนนอยู่ระหว่าง ร้อยละ 60-79 อยู่ในระดับปานกลาง

ถ้าคะแนนต่ำกว่า ร้อยละ 60 อยู่ในระดับน้อย

2.3 แบบประเมินตนเองเกี่ยวกับพฤติกรรมป้องกันการจมน้ำ เป็น แบบมาตราส่วนประมาณค่า ประกอบด้วยข้อคำถามทั้งในเชิงบวกและเชิงลบ มีตัวเลือกให้เลือก 3 ตัวเลือก คือ ใน 1 เดือนที่ผ่านมา ปฏิบัติเป็นประจำ ปฏิบัติบ่อย และไม่เคยปฏิบัติเลย โดยมีการให้คะแนนของระดับพฤติกรรม ดังนี้

ปฏิบัติเป็นประจำ ให้ 2 คะแนน

ปฏิบัติบ่อย ให้ 1 คะแนน

ไม่เคยปฏิบัติเลย ให้ 0 คะแนน

เกณฑ์การประเมินแบ่งเป็น 3 ระดับ โดยใช้ช่วงของแต่ละคะแนน ดังนี้

คะแนนเฉลี่ย 0.00-1.00 หมายถึง พฤติกรรมป้องกันการจมน้ำอยู่ใน ระดับต่ำ

คะแนนเฉลี่ย 1.01-2.00 หมายถึง พฤติกรรมป้องกันการจมน้ำอยู่ใน ระดับปานกลาง

คะแนนเฉลี่ย 2.01-3.00 หมายถึง พฤติกรรมป้องกันการจมน้ำอยู่ใน ระดับสูง

การตรวจสอบคุณภาพของแบบสอบถาม

1. การหาความตรงเชิงเนื้อหา (content validity) ของแบบประเมินตนเองเกี่ยวกับความรู้การป้องกันการจมน้ำ และแบบประเมินพฤติกรรมตนเองการป้องกันการจมน้ำ โดยให้ผู้ทรงคุณวุฒิให้คะแนนความสอดคล้องระหว่างข้อคำถามกับวัตถุประสงค์ (item objective congruence: IOC) พบว่า ทุกข้อมีดัชนีความสอดคล้องมากกว่า .67 และมีการปรับปรุงข้อคำถามในบางประเด็นเพื่อให้มีความเหมาะสมมากยิ่งขึ้น

2. การหาความเที่ยงของแบบสอบถาม (reliability) ผู้วิจัยนำแบบประเมินตนเองเกี่ยวกับความรู้การป้องกันการจมน้ำ และแบบประเมินพฤติกรรมตนเองการป้องกันการจมน้ำ ที่ผ่านการตรวจสอบความตรงเชิงเนื้อหาและได้ปรับปรุงแก้ไขแล้วไปทดลองใช้กับเด็กวัยเรียน จำนวน 30 คนจากนั้นนำข้อมูลที่ได้ไปหาค่าความเที่ยง โดยแบบประเมินตนเองเกี่ยวกับความรู้การป้องกันการจมน้ำด้วยวิธีการของ คูเดอริชาร์ดสัน-21 ได้ .78 และแบบประเมินพฤติกรรมตนเองการป้องกันการจมน้ำหาค่าสัมประสิทธิ์แอลฟาของครอนบาคได้ .89

จริยธรรมการวิจัย

งานวิจัยนี้ได้รับการรับรองจริยธรรมการวิจัยจากคณะกรรมการจริยธรรมการวิจัยในมนุษย์ สำนักงานสาธารณสุขจังหวัดสุราษฎร์ธานี เลขที่ STPHO2019-011 ลงวันที่ 7 ตุลาคม 2562 ทำการพิทักษ์สิทธิกลุ่มตัวอย่างในประชากรเด็กวัย 6-12 ปี และผู้ปกครองเด็ก โดยมีเอกสารชี้แจงข้อมูลคำอธิบายสำหรับผู้รับการวิจัยที่เหมาะสมกับเด็กวัย 6-12 ปี เอกสารแสดงความยินยอมเข้าร่วมโครงการวิจัยสำหรับอาสาสมัครอายุ 6-12 ปี และเอกสารแสดงความยินยอมในโครงการวิจัยสำหรับผู้แทนโดยชอบธรรม/ผู้ปกครอง โดยมีการชี้แจงวัตถุประสงค์ของการวิจัย และขอความร่วมมือในการดำเนินโปรแกรมและเก็บรวบรวมข้อมูล ซึ่งการปฏิเสธการเข้าร่วมโปรแกรมจะไม่มีผลกระทบใด ๆ ต่อกลุ่มตัวอย่าง และข้อมูลจะถือเป็นความลับ นำมาใช้ตามวัตถุประสงค์ของการวิจัยครั้งนี้และจะนำเสนอผลการวิจัยในภาพรวม

วิธีการรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัยดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูล โดยมีขั้นตอนดังนี้

1. กลุ่มตัวอย่างที่ผ่านเกณฑ์การคัดเลือกคุณสมบัติของกลุ่มตัวอย่าง ตอบแบบสอบถามข้อมูลทั่วไป แบบประเมินตนเองเกี่ยวกับความรู้การป้องกันการจมน้ำและแบบประเมินตนเองเกี่ยวกับพฤติกรรมการป้องกันการจมน้ำ

2. กลุ่มตัวอย่างได้รับโปรแกรมส่งเสริมการดูแลตนเองด้านการจมน้ำ จำนวน 5 ครั้ง ประกอบด้วย

ครั้งที่ 1 การทดสอบความรู้เกี่ยวกับการป้องกันการจมน้ำ โดยใช้แบบทดสอบและแบบประเมินตนเองเกี่ยวกับพฤติกรรมการป้องกันการจมน้ำ

ครั้งที่ 2 การบรรยายเนื้อหาความรู้ในห้องเรียน วิธีการป้องกันการจมน้ำและการช่วยเหลือ เป็นเวลา 1 ชั่วโมง

ครั้งที่ 3 รับชมวิดีโอทัศนการณ์ใช้สถานการณ์จำลองการป้องกันการจมน้ำและการช่วยเหลือเบื้องต้น เป็นเวลา 1 ชั่วโมง และการแสดงบทบาทสมมุติการป้องกันการจมน้ำ เป็นเวลา 1 ชั่วโมง

ครั้งที่ 4 การฝึกในสระว่ายน้ำขนาด 5X12 เมตร เป็นเวลา 2 ชั่วโมง โดยฝึกทักษะการป้องกันการจมน้ำซึ่งจะมีครูฝึก 1 คน ต่อจำนวนเด็ก 5 คน

ครั้งที่ 5 การทดสอบหลังกิจกรรมเป็นเวลา 1 ชั่วโมง โดยการทดสอบความรู้เกี่ยวกับการป้องกันการจมน้ำ โดยใช้แบบทดสอบความรู้เกี่ยวกับการป้องกันการจมน้ำ แบบประเมินตนเองเกี่ยวกับพฤติกรรมการป้องกันการจมน้ำ และแบบประเมินความพึงพอใจของกิจกรรมการส่งเสริมการดูแลตนเองด้านการจมน้ำ

การวิเคราะห์ข้อมูล

ใช้สถิติร้อยละ (percentage) ค่าเฉลี่ย (mean) ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน (standard deviation) สถิติการทดสอบค่าที่แบบสัมพันธ์กัน (dependent sample t-test)

ผลการวิจัย

1. ผลการเปรียบเทียบคะแนนความรู้และคะแนนพฤติกรรมการป้องกันการจมน้ำของเด็กวัยเรียนก่อนและหลังได้รับโปรแกรมส่งเสริมการดูแลตนเองด้านการจมน้ำ พบว่า คะแนนความรู้และคะแนนพฤติกรรมการป้องกันการจมน้ำของเด็กวัยเรียนหลังได้รับโปรแกรมส่งเสริมการดูแลตนเองด้านการจมน้ำสูงกว่าก่อน ได้รับโปรแกรมส่งเสริมการดูแลตนเองด้านการจมน้ำอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ดังตารางที่ 2-3

ตารางที่ 2 เปรียบเทียบคะแนนความรู้เกี่ยวกับการป้องกันการจมน้ำของเด็กวัยเรียนก่อนและหลังได้รับโปรแกรม

ข้อมูล	โปรแกรมส่งเสริมการดูแลตนเอง ด้านการจมน้ำ		t-test	p-value
	Mean	SD		
ก่อนได้รับโปรแกรมส่งเสริมการดูแลตนเองด้านการจมน้ำ	13.60	5.77	6.15	.00*
หลังได้รับโปรแกรมส่งเสริมการดูแลตนเองด้านการจมน้ำ	15.45	6.78		

**p<.01

ตารางที่ 3 เปรียบเทียบคะแนนพฤติกรรมการป้องกันการจมน้ำของเด็กวัยเรียนก่อนและหลังได้รับโปรแกรม

ข้อมูล	โปรแกรมส่งเสริมการดูแลตนเอง ด้านการจมน้ำ		t-test	p-value
	Mean	SD		
ก่อนได้รับโปรแกรมส่งเสริมการดูแลตนเองด้านการจมน้ำ	49.90	7.59	18.05	.00**
หลังได้รับโปรแกรมส่งเสริมการดูแลตนเองด้านการจมน้ำ	55.45	10.53		

**p<.01

2. ความพึงพอใจของเด็กวัยเรียนที่ได้รับโปรแกรมส่งเสริมการดูแลตนเองด้านการจมน้ำ จากการใช้แบบสอบถามเพื่อประเมินความพึงพอใจของเด็กวัยเรียนที่ได้รับโปรแกรมส่งเสริมการดูแลตนเองด้านการจมน้ำ พบว่า เด็กวัยเรียนที่ได้รับโปรแกรมส่งเสริมการดูแลตนเองด้านการจมน้ำมีความพึงพอใจภาพรวมระดับมาก (Mean=4.62; SD=.63) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่า ผู้สอนได้ทำตัวอย่างให้ดู ก่อนที่จะให้นักเรียนฝึกทำจริง ๆ มีความพึงพอใจสูงสุด (Mean=4.70; SD=.46) ดังตาราง 4

ตารางที่ 4 ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของความพึงพอใจของเด็กวัยเรียนที่ได้รับโปรแกรม

รายการความพึงพอใจ	Mean	SD.	แปลผล
1. นักเรียนได้รับการอธิบายการเตรียมตัวก่อนการสอนเรื่องการดูแลตนเองด้านการจมน้ำ	4.66	2.89	ระดับมาก
2. นักเรียนได้รับการอธิบายเกี่ยวกับขั้นตอนการสอนเรื่องการดูแลตนเองด้านการจมน้ำ	4.56	.52	ระดับมาก
3. ผู้สอนให้คำอธิบายใช้น้ำเสียงที่เหมาะสม ไม่ดัง และไม่เบาจนเกินไป	4.60	.68	ระดับมาก
4. ผู้สอนได้ทำตัวอย่างให้ดู ก่อนที่จะให้นักเรียนฝึกทำจริง ๆ	4.70	.46	ระดับมาก
5. ระยะเวลาในการสอนเรื่องการดูแลตนเองด้านการจมน้ำมีความเหมาะสม	4.59	.55	ระดับมาก
ภาพรวม	4.62	.63	ระดับมาก

อภิปรายผล

1. ผลการเปรียบเทียบคะแนนความรู้และคะแนนพฤติกรรมการป้องกันการจมน้ำของเด็กวัยเรียนก่อนและหลังได้รับโปรแกรมส่งเสริมการดูแลตนเองด้านการจมน้ำ พบว่า คะแนนความรู้และคะแนนพฤติกรรมการป้องกันการจมน้ำของเด็กวัยเรียนหลังได้รับโปรแกรมส่งเสริมการดูแลตนเองด้านการจมน้ำสูงกว่าก่อน ได้รับโปรแกรมส่งเสริมการดูแลตนเองด้านการจมน้ำอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 อาจเนื่องจาก โปรแกรมส่งเสริมการดูแลตนเองด้านการจมน้ำช่วยให้เด็กก่อนวัยเรียนมีเข้าใจในการป้องกันการจมน้ำได้ดีขึ้น ซึ่งมาจากการโปรแกรมประกอบด้วยกิจกรรมที่หลากหลายที่ครอบคลุมด้านความรู้ เจตคติ และพฤติกรรม ได้แก่ การบรรยายเกี่ยวกับการดูแลตนเองด้านการจมน้ำ การรับชมวีดิทัศน์ การแสดงบทบาทสมมติ การการสาธิตและการฝึกในสระว่ายน้ำ ซึ่งกิจกรรมเหล่านี้เป็นไปตามแนวคิดที่อธิบายว่า ความรู้และพฤติกรรม มีความสัมพันธ์กันหลายแบบทั้งทางตรงและทางอ้อม เชื่อว่า การที่บุคคลมีความรู้จะทำให้มีพฤติกรรมที่ดี ซึ่งความรู้และพฤติกรรมมีผลต่อเนื้องกัน นอกจากนี้ในเด็กวัยเรียนเป็นช่วงวัยที่เริ่มเรียนสิ่งต่าง ๆ รอบตัวได้ดีขึ้น เด็กจะเริ่มเห็นความสามารถของตนเองในการควบคุมสิ่งต่าง ๆ และสามารถวิเคราะห์ เปรียบเทียบเรื่องราวต่าง ๆ ได้ดีขึ้น ดังนั้นการให้ความรู้ที่เน้นการป้องกันความเสี่ยงที่จะทำให้เกิดการจมน้ำ จะทำให้เด็กเข้าใจสถานการณ์รอบตัวได้ดีขึ้น ซึ่งการให้ความรู้เกี่ยวกับการป้องกันการจมน้ำนี้จะสอดคล้องกับความต้องการของเด็กวัยเรียนที่ต้องการให้ฝึกการว่ายน้ำเพื่อเอาชีวิตรอด¹¹ สอดคล้องกับการศึกษาที่พบว่า ปัจจัยด้านความรู้และการรับรู้ภาวะเสี่ยงในการป้องกันการจมน้ำจะช่วยลดการเกิดการจมน้ำในเด็กและพฤติกรรมการป้องกันการจมน้ำเป็นสิ่งสำคัญสำหรับเด็กวัยเรียนที่จะช่วยลดอัตราการเสียชีวิตจากการจมน้ำได้⁷ และการศึกษาที่พบว่า คะแนนความรู้และทัศนคติในการป้องกันการจมน้ำของเด็กวัยเรียนในกลุ่มที่ได้รับโปรแกรมการสอนการป้องกันการจมน้ำแตกต่างจากกลุ่มที่ไม่ได้รับการสอน¹² และสอดคล้องกับการศึกษาที่ศึกษาผลการจัดการเรียนรู้วิชาว่ายน้ำสำหรับการเอาชีวิตรอดสำหรับการป้องกันตนเองจากการจมน้ำของเด็กประถมศึกษาที่พบว่า การให้ความรู้และการฝึกทักษะในรายวิชาว่ายน้ำจะทำให้เด็กประถมศึกษาที่มีทักษะการเอาชีวิตรอดและทักษะการให้ความช่วยเหลือผู้ประสบภัยเพิ่มขึ้นอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ .05¹¹ ดังนั้นการให้ความรู้ การให้ได้รับประสบการณ์จริง จะทำให้เด็กวัยเรียนเกิดพฤติกรรมการดูแลสุขภาพที่พึงประสงค์ได้¹³

2. ผลการศึกษาระดับความพึงพอใจของเด็กวัยเรียนที่ได้รับโปรแกรมส่งเสริมการดูแลตนเองด้านการจมน้ำ พบว่าเด็กวัยเรียนที่ได้รับโปรแกรมส่งเสริมการดูแลตนเองด้านการจมน้ำมีความพึงพอใจภาพรวมระดับมาก อาจเนื่องจากเด็กวัยเรียนมีความพึงพอใจในโปรแกรมส่งเสริมการดูแลตนเองด้านการจมน้ำที่มีกิจกรรมที่หลากหลายทำให้เด็กวัยเรียนเข้าใจภาวะเสี่ยงที่จะทำให้เกิดการจมน้ำ ผลกระทบที่เกิดขึ้นจากการจมน้ำจากการให้ความรู้ผ่าน

การบรรยายร่วมกับการชมวิดีโอทัศนกิจกรรมเหล่านี้ช่วยให้เด็กวัยเรียนมีความเข้าใจในการป้องกันเองจากการจมน้ำได้ และการที่เด็กพอใจในวิธีการสอนของผู้สอนที่มีการสาธิตให้เด็กเห็นภาพ และการใช้น้ำเสียงของผู้สอนที่ส่งเสริมบรรยากาศการเรียนรู้ ซึ่งผู้สอนที่มีประสบการณ์มีความเชี่ยวชาญ สามารถจัดลำดับขั้นตอนการสอน และจัดกิจกรรมได้อย่างเหมาะสม ตลอดจนเป็นกัลยาณมิตรเป็นปัจจัยหนึ่งส่งผลต่อการเรียนรู้ของผู้เรียน และถ้าผู้เรียนเกิดความพึงพอใจในการเรียน จะทำให้ผู้เรียนเรียนอย่างมีความสุขและเกิดประสิทธิภาพในการเรียน¹⁴ เช่นเดียว และการที่ผู้สอนเปิดโอกาสในการถาม ให้ความเป็นกันเอง ให้มีอิสระ มีความสบายในการทำกิจกรรม บรรยากาศน่าเรียน น่าสอนจะส่งเสริมการเรียนรู้¹⁵ จึงทำให้เด็กวัยเรียนมีความพึงพอใจในโปรแกรมดังกล่าว

ข้อเสนอแนะ

1. ควรมีการติดตามประเมินผลระยะยาวจากการดำเนินงานจากโปรแกรมการส่งเสริมการดูแลตนเองด้านการจมน้ำ
2. ควรให้ผู้ปกครอง เข้ามามีส่วนร่วมในโปรแกรมการส่งเสริมการดูแลตนเองด้านการจมน้ำเพื่อให้ผู้ปกครองเห็นความสำคัญของการดูแลบุตรหลานเพื่อป้องกันการจมน้ำดังกล่าว

References

1. World Health Organization. Global report on drowning: preventing a leading killer. World Health Organization. 2014.
2. Division of Non Communication Disease. Guideline for prevention drowning in community. The National of Buddhism Printing, Bangkok,2014.(in Thai).
3. World Health Organization[Internet]. Drowning. 2019; cited 2019 June 15]. Available: <https://www.who.int/news-room/fact-sheets/detail/drowning>
4. Division of Non Communication Disease. Situation analysis of child drowning surveillances in Thailand. The War Veterans Affairs Office Printing, Bangkok,2010.(in Thai).
5. Division of Non Communication Disease. Ministry of Public Health. Statistical Thailand. [Internet].2019. [cited 2019 June 15]. Available <http://www.thaincd.com/2016/mission3>.(in Thai).
6. Kerdmongkolkarn, S., and other. The Evaluation of Prevention Drowning “Drowning Vaccine” Division of Non Communication Disease.2014.
7. Chaithat B, Ua-Kit N. Factors related to drowning preventive behaviors among school-age children, Northeastern Region. Journal of Nursing Science Chulalongkorn University.2015;27(2):72-84.(in Thai).
8. Department Disease Control. Injuries surveillance system 2016. Bangkok. Department Disease Control. Ministry of Public Health.2018.(In Thai).
9. Wongchaum P. The Relationship among knowledge and attitude and alcohol drinking behaviour of students in regular study programs at Burapha University. Research report. Chonburi: Burapha University;2014. (in Thai).
10. Krejcie RV, Morgan DW. Determining sample size for research activities. Educational and Psychological Measurement.1970;3:607-10.
11. Jongsukklai K. The Perception of news on child drowning problem in Thailand. Journal of Public Administration and Politics.2019;8(2);48-68.(in Thai).

12. Lubpairee. K, Effect of survival swimming management for self drowning prevention of elementary school student. [Master Thesis]. Bangkok: Chulalongorn University.2014.(in Thai).
13. Muksing W, Tohyusoh N, Punriddum J. Factors related to health care behavior among school children in Nakhon Si Thammarat Municipality. The Southern College Network Journal of Nursing and Public Health.2019;3(2):63–76.(in Thai).
14. Rongmuang, D. Learning atmosphere, satisfaction with learning management in 21st century and academic achievement among bachelor in nursing science Students. The Southern College Network Journal of Nursing and Public Health.2019;6(1):167–77.(in Thai).
15. Fubin W. Development of a classroom learning environment scale for primary education. [Master Thesis]. Bangkok: Chulalongorn University.2014.(in Thai).